

Farmaatsiaterminite lühendid

Toivo Hinrikus¹, Karin Kogermann¹, Ott Laius³, Signe Leito³, Ain Raal¹, Andres Soosaar², Triin Teppor³, Daisy Volmer¹

Farmaatsiaterminoloogia ekspertkomisjoni põhitoo on olnud alates 1999. aastast Euroopa Liidus kehtivatest nõuetest lähtuva ühtse eestikeelse farmaatsiaterminoloogia korrastamine, ajakohastamine ja loomine ravimialaste ja teiste õigusaktide tarvis ning igapäevaseks kasutamiseks. Oluline on seejuures 17. aprillil 2002 ühinemine Euroopa farmakopöa konventsiooniga, mis kohustas leidma ingliskeelsetele oskussõnadele eestikeelsed vastused. Terminite kõrval puutume kokku ka nende lühenditega, mille teadmine ja tundmine on vajalik nii arstile, apteekrile kui ka patsiendile ja eriala õppivatele

üliõpilastele. Sageli kohtame just arsti väljakirjutatud retseptil mitmeid lühendeid. Enam levinud lühendite leidmiseks ja juuresoleva loendi koostamiseks kasutati kõikvõimalikke eestikeelseid sõnaraamatuid, käsiraamatuid, meditsiinisõnastikke jm. Heaks eeskujuks ja infoallikaks osutusid meditsiinterminite lühendite käsiraamatud. Sageli on küsimus meditsiini- või farmaatsiatermini kuuluvuses ühte või teise valdkonda ilma kindla vastuseta.

Paljud terminid on omased mõlemas valdkonnas. Selle põhjuseks on ka asjaolu, et mõlema valdkonna terminite aluseks on ladina- (ld) või ingliskeelsed (ingl) terminid, millest tulenevad ka nende lühendid.

Lühendite seletamisel on allpool kasutatud eesti keele korral püstkirja, võõrkeelte korral kaldkirja (keele lühendid on üldtuntud, nt saksa keel – sks, prantsuse – pr). Eri väljaannetes on lühendid toodud erinevalt, kasutatud nii suuri kui ka väikesi algustähti. Meie koostatud loendis on toodud enam levinud variandid. Farmaatsiaterminite lühendite valikut arutas ekspertkomisjon oma koosolekul korduvalt. Välja jäeti mitmed juba vananenud ja käibelt kõrvaldatud lühendid, juurde lisati uued, näiteks viimastel aastakümnetel ja aastatel tekkinud organisatsioonid, liidud, ühingud ning farmatseutilises analüüsis enam kasutatavad meetodid.

¹TÜ farmaatsia instituut,

²TÜ rektoraat,

³Ravimiamet

FARMAATSIATERMINITE LÜHENDITE LOEND

a aasta

aa ld *ana partes aequales*, võrdsete osadena

AA ingl *amino acid*, aminohape

AB ingl *antibiotics*, antibiootikumid

AAS ingl *atomic absorption spectroscopy*, aatomiabsorptsioonspektroskoopia

a.c. ld *ante cibum*, enne sööki

acid. ld *acidum*, hape

a.D. ld *anno Domini*, issanda aastal

AD ingl *average dose*, keskmine annus

Ad, add. ld *adde, addetur*, lisa, lisatagu

ad caps. amyl. ld *ad capsulas amyloaceas*, oblaatides

ad chart. ld *ad chartam*, paberis

ad chart. cer. ld *ad chartam ceratam*, vahapaberis

ad lib. ld *ad libitum*, soovi kohaselt

ad oll. ld *ad ollam*, purgis

ADE ingl *adverse drug event*, ravimi kõrvalnäht

ADME ingl *administration, distribution, metabolism and elimination*, manustamine, jaotumine, metabolism ja eritumine

ADR ingl *adverse drug reaction*, ravimi kõrvaltoime

ad scat. ld *ad scatulam*, karbis

ad sat. ld *ad saturandum*, küllastumiseks, küllastamiseks

adsp(er). ld *adspersorius*, puiste-

ad us. ext. ld *ad usum externum*, välispidine

ad us. int. ld *ad usum internum*, seespidine

ad us. med. ld *ad usum medicinale*, meditsiiniliseks otstarbeks

ad us. prop. ld *ad usum proprium*, enda otstarbeks

ad us. vet. ld *ad usum veterinarium*, veterinaarseks otstarbeks

ad vitr. ld *ad vitrum*, pudelis

ad vitr. gtt. ld *ad vitrum guttatum*, tilgutuspudelis

AED, AER ingl *antiepileptic drugs*, antiepileptilised ravimid

AES ingl *atomic emission spectroscopy*, aatomiemissioonspektroskoopia

AFM ingl *atomic force microscopy*, aatomijõumikroskoopia

AH ingl *antihistaminics*, antihistamiinikumid

agi. ante sum. ld *agitatur ante sumendum*, enne tarvitamist loksutada

alt hor. ld *alternis horis*, üle ühe tunni

alt noct. ld *alternis noctibus*, üle ühe öö

MEDITSIIINITERMINOLOOGIA

AO ingl *antioxidant*, antioksidant

AP ld *ante prandium*, enne sööki, enne hommikueinet

APGI pr *Association de Pharmacie Galénique Industrielle* (ingl *International Society of Drug Delivery Sciences and Technology*), Rahvusvaheline Ravimkandursüsteemide Teaduse ja Tehnoloogia Selts

API ingl *active pharmaceutical ingredient*, toimeaine

API ingl *The International Association for Pharmaceutical Technology*, Rahvusvaheline Farmatseutilise Tehnoloogia Assotsiatsioon

APV sks *Arbeitsgemeinschaft für Pharmazeutische Verfahrenstechnik*, Rahvusvaheline Farmatseutilise Tehnoloogia Assotsiatsioon

aq. ld *aqua*, vesi

aq. bidestill. ld *aqua bidestillata*, kahekordselt destilleeritud vesi

aq. dest. ld *aqua destillata*, destilleeritud vesi

aq. pur. ld *aqua purificata*, puhastatud vesi

aq. steril. ld *aqua sterilisata*, steriliseeritud vesi

ATC ingl *Anatomical Therapeutic Chemical Classification*, anatoomilis-terapeutiline keemiline klassifikatsioon

ATR ingl *attenuated total reflectance*, nõrgendatud täielik sisepeegeldus – s.o proovi käsitsemismeetod

AU ingl *antitoxin unit*, antitoksiiniühik

AUC ingl *area under the curve*, kontsentratsioonikõvera alune pindala

ax ld *axungia*, rasv

Bac ld *baccalaureus*, bakalaureus

bac. ld *bacilli*, batsillid (ravimkepikesed)

bals. ld *balsamum*, palsam

bas. ld *basis*, alus

BCS ingl *Biopharmaceutics Classification System*, biofarmatseutiline klassifikatsioonisüsteem

BD, BID ld *bis in die*, kaks korda päevas

BDDCS ingl *Biopharmaceutics Drug Disposition Classification System*, biofarmatseutiline raviainete dispositsiooni klassifikatsioon

BET Brunaer-Emmett-Teller (teooria)

BHC ingl *British Herbal Compendium*, Briti herbaalne kogumik

BIB, Bib ld *bibe*, joo!

BP ingl *British Pharmacopoeia*, Briti farmakopöa

BU ingl *biological unit*, bioloogiline ühik

C ld *cum*, koos

caps. ld *capsula*, kapsel

caut. ld *caute*, ettevaatust

CD ingl *curative dose*, raviannus

CDER ingl *Center for Drug Evaluation and Research*, raviainete hindamis- ja uurimiskeskus (FDA juures tegutsev uurimiskeskus)

CE ingl *capillary electrophoresis*, kapillaarelektroforees

ch. c. ld *charta cerata*, vahapaber

ch. paraf. ld *charta paraffinata*, parafiinpaber

cito ld *cito dispensetur*, antagu kiiresti

c.m. ld *cras mane*, homme hommikul

C_{max} maksimaalne ravimikontsentratsioon

C_{min} minimaalne ravimikontsentratsioon

C.M.S. ld *cras mane sumendum*, homme hommikul sisse võtta

C.N. ld *cras nocte*, homme öösel

C.N.S. ld *cras nocte sumendum*, homme öösel sisse võtta

cochl. ld *cochlear*, lusikas, lusikatäis

cochl. mag. ld *cochlear magnum*, supilusikatäis

cochl. med. ld *cochlear medium*, dessertlusikatäis

cochl. parv. ld *cochlear parvum*, teelusikatäis

col. ld *colo*, kurnama, filtrima, kurna

comp. ld *compositus*, liit, koostis

conc. ingl *concentration*, kontsentratsioon

conctr. ld *concentratus*, kontsentreeritud

cond. ingl *condensed*, kokkusurutud, tihendatud, kondenseeritud

conf. ld *confectio*, valmistamine

consp. ld *consperge*, puista üle

constit. ingl *constituent*, koostisosa

cont. ld *contunde*, tamba

coq. ld *coque*, keeda

coq. in sa ld *coque in sufficiente aqua*, keeda küllaldases vees

coq. simul ld *coque simul*, keeda üheaegselt

cort. ld *cortex*, ravimtaime koor

Cp ingl *plasma concentration*, (ravimi) plasmakontsentratsioon

CPD ingl *continuing professional development*, erialane täiendõpe

CT ingl *coated tablet*, kaetud tablett

CT ingl *clinical trial*, kliiniline uuring

CCT ingl *coated compressed tablet*, kaetud tablett

d. ld *dies*, ööpäev

D. ld *da*, anna

D, dent ld *dentur*, antagu

D, dos. ld *dosis*, annus

d. in trip, d. in 3 plo! ld *da in triplo*, väljasta kolmekordselt

DAB sks *Deutsches Arzneibuch*, Saksa farmakopöa

DC ld *dosis curativa*, raviannus

dec ld *decoctum*, keedis

d.d. ld *dicto die*, nimetatud päeval

DDD ingl *defined daily dose*, defineeritud päevaannus

DDS ingl *drug delivery system*, ravimkandursüsteem

DE ingl *dose equivalent*, toimiv annus

deglut. ld *deglutiatur*, neelaku alla

dent. tal. dos. ld *dentur tales doses*, antagu selliseid annuseid

dep. ld *depuratus*, puhastatud

dest. vesi destilleeritud vesi

Dg. ld *diagnosis*, diagnoos

dieb. alt. ld *diebus alternis*, ülepäeviti
dieb. tert. ld *diebus tertiis*, kord kolme päeva tagant
dil. ld *dilutus*, lahjendatud
disp. ld *dispensa*, jaota
dist. ld *distilla*, destilleeri
div. ld *divide*, jaga
div. in d. (p) aeq. ld *divide in doses (partes) aequales*, jaga võrdseteks annusteks
DL ld *dosis letalis*, surmav annus
DMA ingl *dynamic mechanical analysis*, dünaamiline mehaaniline analüüs
D_o ingl *dose number*, annusnumber
D.S. ld *da, signa*, väljasta (anna), märgi
DSC ingl *differential scanning calorimetry*, diferentsiaalsete skaneeriv kalorimeetria
D. tal. dos, D.t.d. ld *dentur tales doses*, antagu selliseid annuseid
Dur. dolor. ld *durante dolore*, valu vältel, valu ajal
DUR ingl *drug utilization review*, ravimite kasutamise hindamine

EAFS Eesti Akadeemiline Farmaatsia Selts
EAL Eesti Apteekrite Liit
EAÜ Eesti Apteekide Ühendus
EFL Eesti Farmatseutide Liit
EFS Eesti Farmaatsia Selts
EFPIA ingl *European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations*, Euroopa farmaatsiatööstuste ja assotsiatsioonide föderatsioon
EDQM, ingl *European Directorate for the Quality of Medicines and Healthcare*, Euroopa ravimi- ja tervishoiukvaliteedi direktoraat
EHAS Eesti Haiglaapteekrite Selts
EMA ingl *European Medicines Agency*, Euroopa Ravimiamet
EP ingl *European pharmacopoeia*, Euroopa farmakopöa
EUDRA ingl *European Union Drug Regulating Authorities*, Euroopa Liidu pädevad asutused ravimite alal
e.g. ld *exempli gratia*, näiteks
elaeos. ld *elaeosaccharum*, õlisuhkur
elix. ld *elixirium*, eliksiir
empl. ld *emplastrum*, plaaster
emuls. ld *emulsio*, emulsioon
EPK Eesti Proviisorite Koda
ESCAP ingl *European Scientific Cooperative on Phytotherapy*, Euroopa Fütoterapia Teaduslik Kooperatiiv
excl. ld *exclusive*, viimane välja arvatud
exsicc. ld *exciccatus*, kuivatatud
ex t. ld *ex tempore*, otsekohe, vajaduse järgi
ext. ld *externus*, välispidine
extr. ld *extractum*, ekstrakt
extr. aeth. ld *extractum aethereum*, eeterlik ekstrakt
extr. fl. ld *extractum fluidum*, vedel ekstrakt
extr. sicc. ld *extractum siccum*, kuivekstrakt

extr. spir. ld *extractum spirituosum*, alkoholne ekstrakt
extr. spiss. ld *extractum spissum*, paksekstrakt

f ld *fiat, fiant*, saagu, tehtagu vastavalt eeskirjale
FD ingl *fatal dose*, fataalne ehk surmav annus
U.S. FDA ingl *United States Food and Drug Administration*, Ameerika Ühendriikide Toidu- ja Ravimiamet
FDDF ingl *fast dissolving drug formulation*, kiiresti dispergeeruv ravimvorm
feb. dur. ld *febre durante*, palaviku kestel
FIP pr *Fédération Internationale Pharmaceutique*, Rahvusvaheline Farmaatsiaföderatsioon
fl., flor. ld *flos, flores*, õis, õied
fld. ld *fluidum*, vedelik
fluid. ld *fluidus*, vedel
fol. ld *folium, folia*, leht, lehed
fruct. ld *fructus*, vili
ft. infus. ld *fiat infusum*, saagu infuus
ft. inject. ld *fiat injectio*, saagu süstelahus
FTIR ingl *Fourier transform infrared (spectroscopy)*, Fourier' teisendusega infrapunaspetskoopia
ft. linim. ld *fiat linimentum*, saagu liniment
ft. mixt. ld *fiat mixtura*, saagu mikstuur
ft. pulv. ld *fiat pulvis*, saagu pulber
ft. solut. ld *fiat solutio*, saagu lahus
ft. suppos. ld *fiat suppositorium*, saagu suposiit
ft. ung. ld *fiat unguentum*, saagu salv

GA sks *Gesellschaft für Arzneipflanzen- und Naturstoff-Forschung*, Ravimtaimede ja Looduslike Saaduste Uurimise Selts
garg. ld *gargarisma*, kuristamisvahend
GC ingl *gas chromatography*, gaasikromatograafia
GC-MS ingl *gas chromatography mass spectrometry*, gaasikromatograafia-massispektromeetria
GCP ingl *Good Clinical Practice*, kliiniliste uuringute hea tava
GDP ingl *Good Distribution Practice*, hea turustamistava
GI ingl *gastrointestinal*, gastrointestinaalne
GAP ingl *Good Agricultural Practice*, hea põllumajandustava
GLP ingl *Good Laboratory Practice*, hea laboritava
GMP ingl *Good Manufacturing Practice*, hea tootmistava
GPP ingl *Good Pharmacy Practice*, hea apteegitava
gran. ld *granulatus*, granuleeritud
gross. ld *grossis*, (jäme) pulber
gtt. ld *guttae*, tilgad
guttat. ld *guttatim*, tilkhaaval

h. ld *haustus*, lonks
h ld *hora*, tund
h.a. ld *hoc anno*, sel aastal

MEDITSIIINTERMINOLOOGIA

HAB sks *Deutsches Homöopathisches Arzneibuch*, Saksa homöopaatiliste ravimite farmakopöa

herb., hb. ld *herba*, ürt

HLB ingl *hydrophilic lipophilic balance*, hüdrofiilne-lipofiilne balanss

h.n. ld *hac nocte*, sel ööl

hoc vesp. ld *hoc vespere*, sel õhtul

HPLC ingl *high-performance liquid chromatography*, kõrgefektiivne vedelikkromatograafia

HPTLC ingl *high-performance thin-layer chromatography*, kõrgefektiivne planaarkromatograafia

h.s. ld *hora somni*, une ajal

HSM ingl *hotstage microscopy*, kuumplaatmikroskoopia

h.t. ld *hoc tempore*, sel ajal

ic, I.C. intrakutaanne ehk nahasisene

i.c. intrakraniaalne ehk koljusisene

ICH ingl *International Council for Harmonisation*, rahvusvaheline harmoneerimise nõukogu

ICP-AES ingl *inductively coupled plasma-atomic emission spectrometry*, induktiivsidestunud plasma aatomiemisioonspektromeetria

ICP-MS ingl *inductively coupled plasma-mass spectrometry*, induktiivsidestunud plasma massispektromeetria

ID ingl *initial dose*, esialgne annus

ID intradermaalne ehk nahasisene

i.e. ld *id est*, see on, see tähendab

IFPMA ingl *International Federation of Pharmaceutical Manufacturers and Associations*, rahvusvaheline farmaatsiatootjate ja -assotsiatsioonide föderatsioon

IR ingl *infrared (spectroscopy)*, infrapunaspetskoopia

i.lacr. ld *in lacrimis*, tilkadena

IM ingl *intramedullar*, intramedullaarne ehk luuüdisisene

i/m (I.M) intramuskulaarne ehk lihasesisene

imm intramammaarne ehk udarasisene (vet)

incur. ld *incurabilis*, ravimatu

IND ingl *investigational new drug (application)*, uurin-guravim

inf. ld *infusum*, infuus, leotis

inj ld *injectio*, süstimisravim

INN ingl *international non-proprietary name*, rahvusvaheline mittekaubanduslik nimetus

insol. ingl *insoluble*, lahustumatu

int. cib. ld *inter cibos*, toidukordade vahelisel ajal

intest ingl *intestinal*, intestinaalne ehk soolte-

IO intraokulaarne ehk silmasisene

IO intraoraalne ehk suusisene

IO luusiseselt, luusisene

i/p, I.P. intraperitoneaalne ehk kõhuõõnesisene

IP ingl *International Pharmacopoeia*, rahvusvaheline farmakopöa

IP ingl *intellectual property*, intellektuaalomand

IPEC ingl *The International Pharmaceutical Excipients Council*, Rahvusvaheline Farmatseutiliste Abiainete Komisjon

ISP ingl *intraspinial*, intraspinaalne ehk lülisambasisene iter. ld *iteretur*, korratagu

IT intratorakaalne ehk rindkeresisene

ITR intratrahheaalne ehk hingetorusisene

IU ingl *international unit*, rahvusvaheline ühik

IU intrauteriinne ehk emakasisene

IV intervertebraalne ehk lülidevaheline

IV intravaskulaarne ehk veresoonesisene

IV, i.v. intravenoosne ehk veenisisene

IV intraventrikulaarne ehk vatsakesesisene

k.a kaasa arvatud

KNS kesknärvisüsteem

KRP ingl *Krebs's-Ringer phosphate*, Krebsi-Ringeri fosfaadilahus

kl klaasitäis

LA ld *lege artis*, kunstinoüete kohaselt

lax ld *laxantia*, lahtistid

l/d ingl *liter per day*, liitrit ööpäevas

LD ingl *lethal dose*, letaalne ehk surmav annus

lin. ld *linimentum*, liniment ehk vedelsalv

liq. ld *liquor*, vedelik

liquid. ld *liquidus*, vedel

L, l ingl *liter*, liiter

LRS ingl *lactose containing Ringer solution*, laktoosi sisaldav Ringeri lahus

l/s liitrit sekundis

m mass, ainehulk, meeter, milli-

Mag pharm ld *magister pharmaciae*, farmaatsiamagister

min minut

M molaarne

M tuhat

M. ld *misce*, sega

MAC ingl *maximal allowed concentration*, maksimaalne lubatud kontsentratsioon

mac. ld *macerare*, matsereerima

mag. ld *magnus*, suur

MAX ingl *maximum*, maksimum

m.b. ld *misce bene*, sega hästi

mcg, µg mikrogramm

MD ld *medicinae doctor*, arstiteaduse doktor

MDD ingl *medium daily dose*, keskmine päevaannus (keskmine ööpäevane annus)

M.D.S. ld *misce, da, signa*, sega, väljasta (anna), märgi

ME ingl *medication error*, ravimite kasutamisega seotud viga

MEC ingl *minimum effective dose*, minimaalne toimiv annus

med meditsiiniline, arstlik, arstiteaduse

MED ingl *minimum effective dose*, minimaalne toimiv annus

ment mentaalne ehk vaimne
M.et.S ld *misce et signa*, sega ja allkirjasta
M.f. ld *misce fiat*, sega nii, et moodustub
M.f.pil. ld *misce fiant pilulae*, sega, saagu pillid
M.ft. ld *mixtura fiat*, saagu segu
mg milligramm
mg/l milligrammi liitri kohta
mixt. ld *mixtura*, mikstuur
ml milliliiter
MLD ingl *minimum lethal dose*, vähim surmav annus
MLD₅₀ keskmine surmav annus
MIR ingl *mid-infrared (spectroscopy)*, keskinfrapuna-spektroskoopia,
mM millimolaarne
mmol millimool
mol molekul, molekulaarne
mool mool
molc molaarne kontsentratsioon
Mol wt ingl *molecular weight*, molekulmass
MPD ingl *maximum promised dose*, suurim lubatav annus
MS ingl *molar solution*, molaarne lahus
MS ingl *mass spectrometry*, massispektromeetria
MSc ld *magister scientiae*, teadusmagister (Eestis ka proviisoriõppe läbinud kutsemagister)
MTC ingl *maximum toxic concentration*, maksimaalne toksiline kontsentratsioon
MTD ingl *maxiumum tolerated dose*, maksimaalne talutav annus
MTO, WHO Maailma Terviseorganisatsioon
muc ld *mucilago*, taimelima
MW ingl *molecular weight*, molekulmass

NAS nasaalne, ninamine
nat. naturaalne, looduslik
NB! ld *nota bene*, pane hästi tähele
NCE ingl *new chemical entity*, uus raviaine
NDA ingl *new drug application*, uue raviaine taotlus
ng nanogramm
NIR ingl *near-infrared spectroscopy*, lähi-infrapuna-spektroskoopia
NM neuromuskulaarne
NMR ingl *nuclear magnetic resonance (spectroscopy)*, tuumamagnetresonantsspektroskoopia
noct. ld *nox, nocte*, öö, öösel
noct. maneq. ld *nocte maneque*, öösel ja hommikul
non rep. ld *non repetatur*, mitte korrata (retseptil)

obd ld *obduce*, kata
od, o.d. ld *omni die*, iga päev
oint ingl *ointment*, salv
ol ld *oleum*, õli
o.m. ld *omni mane*, igal hommikul

OTC medicine ingl *over-the-counter medicine*, käsimüügiravim
O/W ingl *oil-in-water*, õli vesi

p. ld *pars*, osa
P, pil. ld *pilulae*, pillid
P puas (dünaamilise viskoossuse mõõtühik)
PAA pindaktiivne aine
p. aeq. ld *partes aequales*, võrdsed osad
pastil. ld *pastilli*, pastillid
PAT ingl *process analytical technology*, protsessiaegne analüütiline tehnoloogia
p.c. ld *post cibum*, pärast sööki
PC ld *post cibos*, pärast sööke (mitmeid söögikordi)
PC ingl *pharmaceutical care*, farmatseutiline hool
PD ingl *pharmacodynamics*, farmakodünaamika
pH happesuse astet näitav arv, vesinikekspONENT
Ph. Eur. pr *Pharmacopée Européenne*, ingl *European Pharmacopoeia*, Euroopa farmakopöa
pharm. farmaatsia, farmatseutiline, farmatseut (proviisor)
PhD ld *Philosophiae Doctor*, filosoofiadoktor
PIL ingl *package information leaflet*, pakendi infoleht
PIT ingl *process-induced transformations*, protsessiaegsed faasi muutused
PLM ingl *polarised light microscopy*, polariseeritud valgusmikroskoop
Plv. ld *pulvis*, pulber; tolm
PK ingl *pharmacokinetics*, farmakokineetika
p.m. ld *post meridiem*, pärast lõunat
PO, p.o. ld *per os*, suu kaudu
POM ingl *prescription only medicine*, retseptiravim
PP ingl *pharmaceutical preparation* (ld *praeparationes pharmaceuticae*), ravimpreparaat
Ppt. prepareeritud, valmistatud
p. rec., p.r. ld *per rectum*, pärasoole kaudu
pulv., p. ld *pulvis*, pulber
pulv. gros. ld *pulvis grossis*, jämedateraline pulber
pulv. tenu. ld *pulvis tenuis*, peeneteraline pulber
pur. ld *purus*, puhas
purif. ld *purificatus*, puhastatud
PV ingl *pharmacovigilance*, ravimiohutuse

Q, q. ld *quantum*, hulk, kogus
QA ingl *quality assurance*, kvaliteedi tagamine
QbD ingl *quality-by-design*, disainitud kvaliteet
QC ingl *quality control*, kvaliteedi kontroll
QD ld *quaque die*, iga päev
QH, q.h. ld *quaque hora*, iga tund, iga tunni tagant
QID, q.i.d. ld *quater in die*, neli korda päevas
QNS ingl *Quantity Not Sufficient*, mitteküllaldane kogus
q.p. ld *quantum placeat*, nii palju kui meeldib

MEDITSIIINITERMINOLOOGIA

q.s. ld *quantum satis*, nii palju kui tarvis, küllaldane hulk (retseptil)

qual. ingl *qualitative*, kvalitatiivne

quant. ld *quantitativus*, kvantitatiivne

q.v. ld *quantum vis*, nii palju kui soovite

R_x ingl *medicine*, retseptiravim

RA raviaine

RA Ravimiamet

rad. ld *radix*, juur

R&D ingl *research and development*, uurimine ja väljatöötamine

rect. ld *rectifictus*, rektifitseeritud, puhastatud

red. in pulv. ld *reductus in pulverem*, pulbriks peenestatud

rhiz. ld *rhizoma*, juurikas

reit. ld *reiteratur*, korratagu

rep., rept., rpt. ld *repetatur*, korratagu

Rp. ld *recipe*, võta (retseptil)

RÜ rahvusvaheline ühik

S ingl *saturated*, küllastatud, küllastunud, vt sat

S. ld *scripsit*, on kirjutatud

S., s. ld *signa*, märgi, märgitagu

S.A. ld *secundum artem*, kunsti(nõuete) kohaselt, vastavalt kunsti nõuetele

SAE ingl *serious adverse event*, tõsine kõrvalmõju

S.A.L. ld *secundum artis leges*, kunsti reeglite järgi

sat. ingl *saturated*, küllastatud, küllastunud

s.c. ld *sub cutem*, naha alla, nahaalusi

SC ingl *subcutaneous*, subkutaanne, nahaalne, nahaalusi

sem. ld *semen*, seeme

SEM ingl *scanning electron microscopy*, skaneeriv elektronmikroskoopia

SFC ingl *supercritical fluid chromatography*, superkriitilise fluidumi kromatograafia

SGF ingl *simulated gastric fluid*, simuleeritud maomahl

SIF ingl *simulated intestinal fluid*, simuleeritud soolevedelik

SI ingl *International System of Units*, pr *Système international d'unités*, rahvusvaheline mõõtühikute süsteem

sic. ld *siccus*, kuiv

Sic! ld (tõesti) nii (retseptil tavalisi annuseid ületades kasutatav märkus)

sid ld *semel in die*, üks kord päevas

sin. ld *sine*, ilma

sir. ld *sirupus*, siirup

SL ingl *sublingual*, keelealune

sol. ld *solubilis*, lahustuv

sol. ld *solutio*, lahus

solv. ld *solve*, lahusta

SOP ingl *standard operating procedure*, tööjuhend

S.O.S. ld *si opus sit*, kui on vaja

sp., spir. ld *spiritus*, piiritus; vaim, hingamine

SPC ingl *summary of product characteristics*, ravimi omaduste kokkuvõte

spec. ld *species*, ravimtee, teesegu, ürdisegu

subt. ld *subtilis*, peen

SS ingl *sterile solution*, steriilne lahus

SS-NMR ingl *solid state nuclear magnetic resonance (spectroscopy)*, tahke faasi tuumamagnetresonants-spektroskoopia

St ingl *stokes*, stooks (kinemaatilise viskoossuse ühik)

steril. ld *sterilisetur*, steriliseeri

succ. ld *succus*, mahl

supp. ld *suppositorium*, suposiit, päraküküünal

tl teelusikatäis (Tsp)

t ingl *time*, aeg

TA toimeaine

tab, tbl ld *tableta*, tablett

tct. ld *tinctura*, tinktuur, tõmmis

TD₅₀ ingl *median toxic dose*, mediaanne toksiline annus

t.d.s. ld *ter die sumendum*, võtta kolm korda päevas

TEM ingl *transmission electron microscopy*, transmisionielektronmikroskoopia

TGA ingl *thermogravimetric analysis*, termogravimeetriline analüüs

T_c ingl *crystallisation temperature*, kristallisatsioonitemperatuur

T_g ingl *glass transition temperature*, klaasistumistemperatuur

TID, tid, t.i.d. ld *ter in die*, kolm korda päevas

tinct. ld *tinctura*, tinktuur

TLC ingl *thin-layer chromatography*, planaarkromatograafia

TMA ingl *thermomechanical analysis*, termomehaaniline analüüs

tox ingl *toxic*, toksiline, toksilisus

trid. ld *triduum*, kolm päeva

trit ld *tritus*, hõõrutud

TODDS ingl *target oriented drug delivery system*, sihtmärgistatud ravimkandursüsteem

TPS ingl *terahertz pulsed spectroscopy*, pulseeritud terahertsspektroskoopia

TS ingl *toxic substance*, toksiline aine

TDDS ingl *transdermal drug delivery system*, transdermaalne ravimkandursüsteem

TOC ingl *total organic carbon*, summaarne orgaanilise süsiniku sisaldus

TTS ingl *transdermal therapeutic system*, transdermaalne ravimsüsteem ehk transdermaalne terapeutiline süsteem

tub. ld *tuber*, mugul

TÜRS Tartu Ülikooli Rohuteaduse Selts

U ingl *unit*, ühik

ug., ung. ld *unguentum*, salv

unsat. ingl *unsaturated*, küllastamata, küllastumata

USP ingl *United States Pharmacopeia*, Ameerika Ühendriikide farmakopöa

UV-kiirgus ultraviolettkiirgus

V. ld *vitrum*, pudel; klaas

v.a välja arvatud

Vacc. ld *vaccine, vaccinum*, vaktsiin

var. ld *varietas*, varieteet, teisend

vas vit. ld *vas vitreum*, klaasnõu

vehic. ld *vehiculum*, vehiikel, ravimi toimeainete kandekeskond

vet ld *veterinarius*, veterinaarne

v. gtt. ld *vitrum guttatum*, tilgapudel

vit ingl *vitamin*, vitamiin

W ingl *water*, vesi

WHO ingl *World Health Organization*, Maailma Terviseorganisatsioon

WL ingl *wavelength*, lainepikkus

WN ingl *wavenumber*, lainearv

W/O ingl *water in oil*, vesi ja õli

WS ingl *water soluble*, vees lahustuv

Wt, wt ingl *weight*, mass

w/v mass mahu kohta (kaal mahu kohta)

w/w mass massi kohta (kaaluline)

XRPD ingl *X-ray powder diffraction*, pulber-röntgen-difraktomeetria